

تاریخ محلی حلب، جغرافیای تاریخی شهر حلب

محمد رضا شهیدی پاک^۱^۱ استادیار گروه تاریخ دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکز

چکیده

حلب شهری که همواره صدر اخبار روزگاران است در دوره اسلامی امارتی است که شاهد تاریخی بیشترین تغییرات شهری در منطقه مصر و شام و جزیره بواسطه رقابت نیروهای منطقه ای و فرامنطقه ای است. بزرگترین نبردهای بین المللی در نزدیک آن روی داد. به عقیده متخصصان تاریخ مصر و شام، حلب شناسی پیش از جنگ های صلیبی شدت گرفته است. این شهر در دوره حمدانی و مرداسی پایگاه فرهنگ امامیه بود. این مطلب اهمیت حلب شناسی در شناخت کاربردی حلب و شهر ها و نواحی و منطقه تابع آن حمص و حماه و مصر و جزیره را نشان می دهد. تاریخ حلب به نحوی همان تاریخ شامات است و حلب در سراسر دوره اسلامی، نقطه عطف تاریخی تعیین تکلیف وضع سیاسی شامات و به تبع آن جزیره و مصر بوده است. حلب دومین شهر بزرگ پس از دمشق در شمال سوریه است. و قدیمترین نقطه سکونت شهری در جهان است. اهمیت دمشق در مرکز سوریه و حلب در شمال آن ارتباط با نواحی ساحلی از راه های گوناگون است. پژوهش حاضر حلب نگاری قرن بیست و یکم از این جاده - شهر مورد تنازع بین الدولی است، کار اجمالی در تحقق همین امر تاریخی است که حوادث حلب تابع مستقیم نزاع فرقه ای و منافع فرامنطقه ای در تسلط بر این شاهراه جهانی است که سیاست ژئوپلیتیکی قدرت ها را تامین کرده است تا ظهور اسلام ایران و روم در این گذرگاه باستانی بیش از هفتصد بار مصاد دادند. پژوهش تغییرات سیاسی اجتماعی و مذهبی حلب از دوره دول بزرگ و امارات محلی کوچک حاکم در مصر و شام و جزیره از صدر اسلام از فتوحات شامات تا دوره معاصر است. پژوهش بخشی از کتاب شهرهای مصر و شام (۱۳۹۶) و کتاب مطالعه تحلیلی مصر و شام و جزیره (۱۳۹۷) است. ابهام در سرنوشت حلب از ویژگیهای تاریخ حلب است. این پژوهش نظریه تاریخی عدم امکان اقدام جامع مشترک در شامات و مرکز سیاسی آن حلب را نشان داده است.

واژه های کلیدی: حلب، شامات، سلاجقه، بنی حمدان، تشیع امامیه، دمشق، جنگ صلیبی